

Razotkrio sam lanac prostitucije i zato su me godinama progonili

Drago Hedl piše o Dragutinu Pocrniću koji je prijavio ugledne Osječane koji su se seksualno izživljavali na maloljetnicama iz Doma. Zato su ga šest godina optuživali za lažno prijavljivanje kaznenih djela, proglasili neubrojivim i prisilno hospitalizirali. Upravo je oslobođen svih optužbi

**‘U stan u Vukovarskoj, pored Saponije,
odvodi nas muškarac koji ondje očito ne
živi i kome taj stan služi samo za orgije’,
pričala mi je 14-godišnjakinja iz Doma**

PIŠE DRAGO
HEDL

REPORTER

Osječanin Dragutin Pocrnić, kojega sam do tada površno poznao, u lipnju 2009. zatražio je moju pomoć. Nije, međutim, molio da učinim bilo što za njega osobno. Priča zbog koje me zadržao na ulici, u osječkoj Retfali gdje obojica stanujemo, a koju je čuo od svog sina, štićenika Doma za odgoj djece i mladeži, na Vinkovačkoj cesti 61, zvučala je vrlo uznemirujuće. Taj Dom Eldorado je za zadovoljavanje pohote nekih uglednih Osječana kojima svodnici podvode maloljetne štićenice. Za 50 kuna, kutiju Marlboro ili bon za mobitel, nekoliko maloljetnica iz Doma uvučeno je u prostituciju i prisiljeno stupati u seksualne odnose sa znatno starijim muškarcima kojima moraju ispunjavati sve njihove želje. Ne učine li to, svodnici prema njima postupaju krajnje brutalno: šamaraju ih, prijete, ucjenjuju. Pocrnić mi je pričao kako je upozorio nadležne institucije što se događa, ali nikakve reakcije nije bilo. Pokazao mi je i nekoliko očajničkih pisama djevojčica koje su opisale svoja gorka iskustva, nadajući se da će im netko pomoći da se izvuku iz svojevrsnog seksualnog ropstva. Mislio je da bi članak u novinama mogao senzibilizirati javnost i potaknuti institucije da se pozabave tim slučajem i pruže zaštitu ranjivoj skupini djevojčica bez roditeljske skrbi.

Teška sučeva odluka

Nekoliko dana nakon što sam, temeljito istraživši cijelu priču, o tome objavio prve tekstove, koji su šokirali i zgrozili hrvatsku javnost, Dragutin Pocrnić završio je u pritvoru. Od 16. lipnja 2009. do 15. listopada ove, 2015. - dakle dulje od šest godina - Pocrnić će proći nevjerojatnu torturu u kojoj su teško gažena njegova ljudska prava i u kojoj je propatio velika poniženja, uključujući i možda ono najstrašnije: proglašen je neubrojavim i opasnim po sebe i okolinu pa je na psihijatrijskom odjelu Zatvora za osobe lišene slobode, na Svetošimunskoj cesti u Zagrebu - psihički posve zdrav, kako će se kasnije potvrditi - proveo gotovo pola godine.

U međuvremenu, desetak je puta psihijatrijski vještačen, no kad je pušten iz bolnice, Pocrnićeve muke nisu prestale: uslijedilo je maratonsko suđenje temeljem optužnice Općinskog državnog odvjetništva u Osijeku kojom ga se teretilo za kazneno djelo širenja lažnih i uznemirujućih glasina te lažno prijavljivanje kaznenog djela. Po sudovima se vukao dulje od pet godina da bi ga u ožujku ove 2015., sudac Davor Mitrović, koji je smogao dovoljno integriteta, poštenja i sudačke časti, oslobodio optužbi. To vjerojatno nije bila laka odluka jer se prošlih pet godina po sudskim hodnicima, policijskim uredima i sobama osječkog Državnog odvjetništva, uporno širila priča kako je Pocrnić patološki lažov koji je cijelu priču izmislio, a novinar koji je o tome pisao naivno nasjeo njegovim izmišljotinama.

Da je, međutim, prvostupanjski sudac Mitrović, inače predsjednik Općinskog suda u Osijeku, oslobađajući Pocrnića krivnje bio u pravu potvrdio je i Županijski sud u Osijeku, 15. listopada. Nakon šest godina dobio je sudsku zadovoljštinu, a iz tijeka postupka i izjava maloljetnica koje su dale pred sudom, pokazalo se da je govorio istinu. Ta istina potpuno je šokantna i duboko uznemirujuća.

Sredovječni bogati klijenti

Kad sam u lipnju 2009. pažljivo pročitao nekoliko pisama maloljetnica iz Doma za odgoj djece i mladeži s Vinkovačke ceste u Osijeku i upoznao se sa strahotama kroz koje su prolazile, zamolio sam Pocrnića da me s njima upozna. Htio sam čuti je li točno ono što su napisale. Jedna je, tako, u pismu tvrdila kako ju je svodnik ošamario kada mu se mušterija, dobrostojeći sredovječni muškarac, požalila kako nije potpuno zadovoljna uslugom jer je djevojčica s kojom je bio odbila analni seks. Druga je napisala kako ih svodnici najčešće odvođe u prostorije jednog osječkog sportskog kluba, gdje je nekoliko apartmana. Tvrdila je da neke od djevojaka tijekom noći budu i s više mušterija, da usluge najčešće pružaju bez kondoma, a da su klijenti obično 40-godišnjaci ili stariji. Od maloljetnih djevojaka zahtijevali su različite stvari, a jedan koji je dolazio iz Vinkovaca tražio je da po njemu mokre i to im plaćao 50 kuna. Treća se žalila kako neke od njih u prostituciju vodi ženska osoba čije je dijete također štićenik Doma. "Uvijek traži da se prije izlaska tuširamo, našminkamo i izazovno odjenemo. Ona od mušterija naplaćuje usluge, a dok su oni s nama, sjedi i čeka nas u obližnjem kafiću".

Kad sam se početkom lipnja 2009., u jednom restoranu u osječkoj Retfali prvi put sreo s tri maloljetnice iz Doma za odgoj djece i mladeži, bile su prilično suzdržane. Htio sam čuti priču iz njihovih usta i kroz razgovor pokušati utvrditi govore li istinu. Bile su nepovjerljive, uplašene i oprezne. Iako im je Pocrnić, koji je u početku razgovora bio s nama, objasnio da sam novinar i da im želim pomoći tako što ću, štiteći njihova imena, objaviti užas koji ih je snašao, ne bismo li potaknuli nadležne da im pruže zaštitu, trebalo im je vremena da progovore. Tri ljepušaste djevojčice, u dobi između 14 i 16 godina, skladno razvijene, našminkane i uteegnute, pa ih se lako moglo zamijeniti za punoljetne, nekoliko godina starije osobe, nisu ličile na izazovne filmske Lolite, nego - unatoč vanjskim dojmu - na preplašena

bića koja traže izlaz iz situacije u kojoj su se našle. Nije im bilo lako otvoriti dušu pred muškarcem kojeg prvi put vide. Najviše su se bojale, kako će mi kasnije reći, da će biti doživljene kao prostitutke, djevojke bez morala, spremne za novac učiniti sve.

Moj susret s djevojčicama

Kad smo se sljedećeg dana ponovno našli, bile su puno otvorenije. "U stan u Vukovarskoj, pored Saponije, odvodi nas muškarac koji ondje očito ne živi i kome taj stan služi samo za seksualne orgije", pričala mi je 14-godišnjakinja iz Doma. "Dolazi po nas crnim Audijem i uglavnom zahtijeva da nas oralno zadovoljava. Malo kad traži i seksualni odnos. U njegovu stanu veliki je plazma televizor, mnoštvo pornografskih filmova, različita seksualna pomagala. Vidjela sam i lisice za ruke i noge te nekakvu omču za vrat, ali od nas nije tražio da to koristimo". ►►

Priče djevojčica djelovale su vrlo uvjerljivo. Počele su nabrajati tipove automobila kojima su po njih dolazili svodnici ili, rjeđe, njihove mušterije: Audi, Passat, BMW, Peugeot, ali i kombi cigla boje kojim ih je povremeno vozio jedan svodnik. Znale su i registracijske oznake nekih automobila koji bi se, pod okriljem mraka, posve približili Domu i ondje, parkirani, na rubu grada, čekali svoje žrtve.

Počeli smo razgovor o klijentima. Opis onih koje su spominjale djevojčice bio je vrlo detaljan i - pokazalo se - vjerodostojan i nije ostavljao sumnju da se zaista radi o osobama koje navode. Nekima su znale imena, neke su samo opisali, tvrdeći kako se često pojavljuju na televiziji. Ostao sam šokiran kad smo, nakon nekoliko dana, rekonstruirali o kome je riječ. Bile su to ugledne osobe iz osječkog dobrostojećeg društva: dvojica visokopozicioniranih političara, od kojih jedan u upravi velike državne tvrtke, a drugi visoki dužnosnik jednog ministarstva. Bio je među njima i poznati odvjetnik, nekoliko osoba iz svijeta sporta, srednjoškolski profesor, poduzetnik iz velike osječke tvrtke, čak i jedan policajac! Šok je bio potpun: Gotovo sve te ljude sam poznao.

Trebalo je zaustaviti priču

Priču maloljetnica potvrdio mi je i policijski inspektor. Bio je tek na početku istrage, no upoznat s krugom osoba koje su se motale oko Doma. Znao je za tipove automobila koji ondje kruže, mjesta na koja odvođe djevojčice, čak i brojeve mobitela kojima komuniciraju s maloljetnicama. Tri priče: Pocrnićeva, inspektorova i ona maloljetnica iz Doma, posve su se poklopile.

Kad je priča objavljena i kad je javnost ostala zgrožena činjenicom da u Osijeku postoji lanac maloljetničke prostitucije, nastala je panika u dijelu visokog i moćnog osječkog društva.

Trebalo je zaustaviti priču. Osječka policija najavljuje istragu, a onda je, u roku od samo dva dana, ekspresno završava. Inspektor koji je do tada vodio istragu biva naprasno smijenjen i bez ikakva obrazloženja maknut sa slučaja. Iz Zagreba, iz Ravnateljstva policije, stiže glasnogovornik da bi na tiskovnoj konferenciji objavio rezultate dvodnevne policijske istrage: u osječkom Domu za odgoj djece i maloljetnika nema nikakvog lanca prostitucije. Neke djevojčice možda i imaju takve sklonosti, ali radi se o marginalnoj pojavi.

Dok je u Osijeku tog 16. lipnja 2009. u zgradi Policijske uprave osječko-baranjske trajala tiskovna konferencija kojom se pokušalo demantirati napise o lancu maloljetničke prostitucije, dvojica policajaca našla su se s Dragutinom Pocrnićem u jednom osječkom kafiću.

Rekli su mu da bi s njima trebao poći u policijsku postaju i dati nekakav iskaz. Međutim, kad je došao u zgradu policije, priča se naglo promijenila. Pocrniću je rečeno da će, u pratnji policije, morati sucu za prekršaje jer je - unatoč zabrani - kontaktirao sa svojim malodobnim sinom, također štićenikom Doma za odgoj djece i mladeži.

Policijske manipulacije

Pocrnić je pred prekršajnom sutkinjom pokazao dokument da ima pravo vidati sina i da je s njim bio u točno određeno vrijeme, onako kako su to propisali Centar za socijalnu skrb i Općinski sud. Naime, Pocrnićev je sin, odlukom Centra za socijalnu skrb, oduzet majci i smješten u Dom dok se ne riješi pitanje skrbištva. No, dokument koji je predočio sutkinji nije mu pomogao. Osuđen je na 14 dana zatvora i hitno, pravo s Prekršajnog suda, odveden u osječki zatvor. Kasnije će postati jasno da mu je sve bilo namješteno, jer ga je trebalo maknuti iz javnosti kako bi prestale priče o onome što se događa u Domu za maloljetnike. Bio je to, međutim, tek početak njegove kalvarije.

Dok je Pocrnić čamio u zatvoru i čekao da prođe 14 dana, u Općinskom državnom odvjetništvu u Osijeku, užurbano su pisali optužnicu. No, podizanje optužnice za kaznena djela širenja lažnih i uznemirujućih vijesti i lažno prijavljivanje kaznenog djela ne bi ga, kad mu istekne prekršajna kazna, moglo zadržati u zatvoru. Valjalo je smisliti način kako da ga se ondje ipak ostavi.

Prije nego što će mu isteći 14-dnevni zatvor, 24. lipnja uručuju mu rješenje istražnog suca. S nalogom za njegovo psihijatrijsko vještačenje u osječki zatvor stiže sudski vještak psihijatrijske struke, Ivan Požgain s Klinike za psihijatriju KBC Osijek.

Zatvoren u sobi s ubojicama

"Došao je u zatvor. Pogledao me i rekao: 'Vi ste jako bolesni. Opasni ste i za sebe i za okolinu. Potrebno vam je hitno liječenje'. To je bilo vještačenje, trajalo je minutu ili dvije", kaže Pocrnić.

Zašto je vještačenje bilo potrebno, vidjet će se ubrzo.

U optužnici Općinskog državnog odvjetništva od 26. lipnja 2009., dakle, dok je Pocrnić još bio u zatvoru i bez ikakve osnove izdržavao prekršajnu kaznu, traženo je da mu se na temelju Zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama odredi prisilna hospitalizacija. Već 2. srpnja 2009.,

strpan je u kombi pravosudne policije i odvezen u Zatvor za osobe lišene slobode u Zagrebu. Smješten je na odjel psihijatrije, u zaključanu sobu, među patološke ubojice i teške ovisnike o drogama. Nakon tjedan dana provedenog u tom užasu, zatražio je razgovor s upraviteljicom zatvorske bolnice. Pomoglo je; prebacuju ga na Odjel kirurgije, u sobu 201, koja je služila kao "depandansa" psihijatrije za lakše slučajeve.

Ondje sam bio slobodan, nisu me držali zaključanog i mogao sam hodati po odjelu. Ali nikakvu terapiju nisam primao. Nisu mi je ni mogli davati kada osim one usmene 'dijagnoze', da sam opasan po sebe i okolinu, nikakve druge nije bilo", kaže Pocrnić. "Tijekom pritvora, još sam jednom bio 'vještačen'. Iz Osijeka je došao psihijatar Pavo Filaković. Poznao sam ga od ranije, 90-ih smo bili među osnivačima Slavonsko-baranjske hrvatske stranke. Objasnio je da nema puno vremena, da se žuri i dodao kako mi svi žele pomoći. Usput, znakovito, tražio je da mu poimence nabrojim koje su sve osobe bile umiješane u seksualno iskorištavanje maloljetnica iz osječkog Doma.

Pocrnić će u Zatvoru za osobe lišene slobode ostati sve do 27. studenoga, a onda ga, onako "opasnog po sebe i okolinu", puštaju bez ikakve pratnje i nadzora. Ubrzo, po povratku u Osijek dobit će i skrbištvo nad sinom. Kako bi, međutim, moglo započeti suđenje, sud ponovno traži njegovo vještačenje da bi se utvrdilo je li raspravno sposoban.

Smješten policajac

U Neuropsihijatrijskoj bolnici dr. Ivan Barbot u Popovači, gdje će provesti nekoliko dana, forenzički psihijatri dr. Sanja Hrastić i dr. Ana Magerle zaključuju na 66 stranica pomne analize da je Pocrnić psihički zdrav i da "nema elemenata za preporuku mjera sigurnosti". No, ni to opsežno i temeljito obrazloženo vještačenje sudu nije bilo dovoljno pa Pocrnića šalju na nadvještačenje,

u Vrapče. Ondje će, nakon nekoliko provedenih dana u Centru za forenzičku psihijatriju, biti napisan nalaz na 69 stranica. I njihov zaključak posve opovrgava dijagnozu dr. Ivana Požgaina, temeljem koje je, kao osoba opasna po sebe i okolinu, prisilno hospitaliziran pet mjeseci i 11 dana. Nakon ovakvih nalaza Općinsko državno odvjetništvo u Osijeku 17. listopada 2011. mijenja optužnicu i Pocrnića više ne progoni kao duševno bolesnu osobu nego traži da ga se zbog širenja uznemirujućih vijesti osudi kao uračunljivog. S obzirom na to da se radilo o predmetu u kojem su iskaz davale malodobne osobe, ono je bilo zatvoreno za javnost. Iz iskaza većine maloljetnica citiranih u oslobađajućoj presudi vidljivo je kako su potvrdile da je govorio istinu. Nakon četiri godine postupka, sud ne nalazi krivnju i pravomoćno ga oslobađa.

"Pocrnić je bio žrtva jer je očigledno ugrozio lokalne moćnike", kaže Pocrnićev odvjetnik Radoslav Arambašić.

"Naravno, zadovoljan sam što me sud oslobodio optužbi, ali nezadovoljan što oni koji su bili upetljani u tu mračnu priču nisu nikada odgovarali. I što je jedan pošten čovjek iz policije, istinski profesionalac, koji je počeo istraživati taj slučaj smijenjen i šikaniran, dok su oni koji su sve to zataškavali, napredovali. Ako me pitate kako sam sve to preživio i kako mi je bilo svih ovih godina reći ću vam: spasili su me rad i želja da svojoj obitelji, djeci i supruzi, osiguram miran i sreden život. Zajedno s prijateljem Franjom u Valpovu sam pokrenuo proizvodnju slavonskog kulena i potpuno se posvetio poslu da ne mislim na sve što sam prošao. To mi je pomoglo da izdržim i prebrodim to teško vrijeme. ■